



---

نظام مفهومی قرآن کریم

---

ریشه‌ی ۱۴۰۹

مفهوم

### هو الحکیم-

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود.

قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۱۲۰۹، «غضب» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «غضب» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «غضب» می‌باشد.<sup>۱</sup>

امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

### مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

<sup>۱</sup> این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

### مشخصات

شماره	۱۲۰۹
ریشه	غضب
تعداد تکرار	۲۴
تعداد مشتقات	۱۱
تعداد ریشه مرتبط	۱۶۵

## فهرست مشتقات

- |                    |                   |               |               |                      |
|--------------------|-------------------|---------------|---------------|----------------------|
| ۱۱. مُغَاضِبًا (۱) | ۸. عَضِبَ (۵)     | ۶. عَضِبَ (۱) | ۴. عَضِبَ (۵) | ۱. اَلْعَضْبُ (۱)    |
|                    | ۹. عَضِبُوا (۱)   |               |               | ۲. اَلْمُعْضُوبُ (۱) |
|                    | ۱۰. عَضَبَانَ (۲) | ۷. عَضِي (۲)  | ۵. عَضِبَ (۱) | ۳. يَعْصِبُ (۴)      |

## فهرست ریشه‌های مرتبط

- |               |              |             |              |              |
|---------------|--------------|-------------|--------------|--------------|
| ۱۲۰. فوم (۱)  | ۹۰. ضرب (۳)  | ۶۰. رجس (۱) | ۳۰. جدل (۱)  | ۱. ابو (۱)   |
| ۱۲۱. فئى (۱)  | ۹۱. ضعف (۱)  | ۶۱. رجع (۳) | ۳۱. جرر (۱)  | ۲. اثم (۱)   |
| ۱۲۲. قبر (۱)  | ۹۲. ضلل (۲)  | ۶۲. رحم (۱) | ۳۲. جزى (۲)  | ۳. اخذ (۲)   |
| ۱۲۳. قتل (۵)  | ۹۳. طعم (۱)  | ۶۳. رزق (۲) | ۳۳. جعل (۲)  | ۴. اخر (۱)   |
| ۱۲۴. قثء (۱)  | ۹۴. طفو (۳)  | ۶۴. رهب (۱) | ۳۴. جنب (۱)  | ۵. اخو (۱)   |
| ۱۲۵. قدر (۱)  | ۹۵. طغى (۲)  | ۶۵. رود (۲) | ۳۵. جهنم (۳) | ۶. ارض (۱)   |
| ۱۲۶. قرد (۱)  | ۹۶. طمن (۱)  | ۶۶. رؤس (۱) | ۳۶. جوب (۱)  | ۷. اسف (۳)   |
| ۱۲۷. قلب (۱)  | ۹۷. طمئن (۱) | ۶۷. رؤى (۱) | ۳۷. حبل (۲)  | ۸. اكل (۲)   |
| ۱۲۸. قول (۸)  | ۹۸. طول (۲)  | ۶۸. سيج (۱) | ۳۸. حجج (۲)  | ۹. الله (۲۲) |
| ۱۲۹. قوم (۹)  | ۹۹. طيب (۲)  | ۶۹. سبل (۱) | ۳۹. حرف (۱)  | ۱۰. اله (۲۳) |
| ۱۳۰. كبر (۱)  | ۱۰۰. ظلم (۳) | ۷۰. سكت (۱) | ۴۰. حسن (۲)  | ۱۱. امر (۱)  |
| ۱۳۱. كذب (۱)  | ۱۰۱. ظنن (۲) | ۷۱. سكن (۲) | ۴۱. حقق (۲)  | ۱۲. امم (۱)  |
| ۱۳۲. كره (۱)  | ۱۰۲. عبد (۳) | ۷۲. سلط (۱) | ۴۲. حلف (۱)  | ۱۳. امن (۴)  |
| ۱۳۳. كفر (۹)  | ۱۰۳. عجل (۲) | ۷۳. سمو (۲) | ۴۳. حلل (۶)  | ۱۴. انس (۱)  |
| ۱۳۴. كود (۱)  | ۱۰۴. عدد (۲) | ۷۴. سوء (۳) | ۴۴. حيز (۱)  | ۱۵. انن (۸)  |
| ۱۳۵. كون (۷)  | ۱۰۵. عدس (۱) | ۷۵. سوى (۱) | ۴۵. حيي (۱)  | ۱۶. اول (۱)  |
| ۱۳۶. لعن (۳)  | ۱۰۶. عدو (۳) | ۷۶. سئل (۱) | ۴۶. خرج (۱)  | ۱۷. اوى (۳)  |
| ۱۳۷. لقي (۱)  | ۱۰۷. عذب (۶) | ۷۷. شدد (۱) | ۴۷. خلد (۱)  | ۱۸. ائى (۲)  |
| ۱۳۸. لوح (۲)  | ۱۰۸. عصو (۲) | ۷۸. شرح (۱) | ۴۸. خلف (۳)  | ۱۹. ابي (۳)  |
| ۱۳۹. مصر (۱)  | ۱۰۹. عصى (۲) | ۷۹. شرر (۲) | ۴۹. خمس (۱)  | ۲۰. بدل (۱)  |
| ۱۴۰. موسى (۵) | ۱۱۰. عظم (۲) | ۸۰. شرک (۲) | ۵۰. خنزr (۱) | ۲۱. بصل (۱)  |
| ۱۴۱. نبء (۱)  | ۱۱۱. علم (۱) | ۸۱. شرى (۲) | ۵۱. خير (۱)  | ۲۲. بعد (۳)  |
| ۱۴۲. نبت (۱)  | ۱۱۲. عمد (۱) | ۸۲. شمت (۱) | ۵۲. دبر (۱)  | ۲۳. بغي (۲)  |
| ۱۴۳. نبو (۲)  | ۱۱۳. عهد (۲) | ۸۳. شىء (۲) | ۵۳. دحض (۱)  | ۲۴. بقل (۱)  |
| ۱۴۴. ندو (۱)  | ۱۱۴. غضب (۶) | ۸۴. صبر (۱) | ۵۴. دعو (۱)  | ۲۵. بنو (۱)  |
| ۱۴۵. ندى (۱)  | ۱۱۵. غفر (۱) | ۸۵. صحب (۱) | ۵۵. دنو (۲)  | ۲۶. بوء (۵)  |
| ۱۴۶. نزل (۵)  | ۱۱۶. غير (۳) | ۸۶. صدر (۱) | ۵۶. دور (۱)  | ۲۷. بئس (۴)  |
| ۱۴۷. نسخ (۱)  | ۱۱۷. فحش (۱) | ۸۷. صدق (۱) | ۵۷. ذلل (۳)  | ۲۸. ثقف (۱)  |
| ۱۴۸. نظر (۲)  | ۱۱۸. فرى (۱) | ۸۸. صرط (۱) | ۵۸. ذهب (۱)  | ۲۹. ثوب (۱)  |
| ۱۴۹. نعم (۱)  | ۱۱۹. فضل (۲) | ۸۹. صير (۲) | ۵۹. ريب (۱۰) |              |

۱۶۵. یئس (۲)	۱۶۲. وله (۲۲)	۱۵۸. وحد (۱)	۱۵۴. هبط (۱)	۱۵۰. نفس (۲)
	۱۶۳. ولی (۳)	۱۵۹. وسم (۲)	۱۵۵. هدی (۱)	۱۵۱. نفق (۲)
	۱۶۴. یوم (۱)	۱۶۰. وعد (۶)	۱۵۶. هون (۲)	۱۵۲. نون (۱)
		۱۶۱. وقع (۱)	۱۵۷. هوی (۲)	۱۵۳. نیل (۱)



## فهرست آیات

۱. { الفاتحة - ۷ } صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ **غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ**
۲. { البقرة - ۶۱ } وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا وَبَصَلَهَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ لَوْنُ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِلَدِي هُوَ خَيْرٌ أَمْ هَاطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاعُوا بِعَظْمِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ
۳. { البقرة - ۹۰ } بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَرْزُلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاعُوا بِعَظْمِهِمْ عَلَىٰ غَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَكَافَرُوا بِعَدَابِ اللَّهِ مَهِينٌ
۴. { البقرة - ۹۰ } بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَرْزُلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاعُوا بِعَظْمِهِمْ عَلَىٰ **غَضَبٍ مِنَ اللَّهِ** وَكَافَرُوا بِعَدَابِ اللَّهِ مَهِينٌ
۵. { آل عمران - ۱۱۲ } ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ أَيْنَ مَا تُقِفُوا إِلَّا بِحِجْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَاعُوا بِعَظْمِهِمْ مِنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ
۶. { النساء - ۹۳ } وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَ**غَضَبُ اللَّهِ عَلَيْهِ** وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا
۷. { المائدة - ۶۰ } قُلْ هَلْ أَنْبَيْتُمْ بِمِثْرٍ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ**غَضَبَ عَلَيْهِ** وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرْدَةَ وَالْحُنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ
۸. { الأعراف - ۷۱ } قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَ**غَضَبٌ** أَتَّجِدُلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَابَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَاتَنْظَرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظَرِينَ
۹. { الأعراف - ۱۵ } وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ **غَضِبَانَ** أَسِيفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَيْتُمُ الْأُلُوحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
۱۰. { الأعراف - ۱۵ } إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَّهُمْ **غَضَبٌ** مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُجَزِي الْمُفْتَرِينَ
۱۱. { الأعراف - ۱۵ } وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَىٰ **الْغَضَبُ** أَخَذَ الْأُلُوحَ وَفِي نُسخِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ
۱۲. { الأنفال - ۱۶ } وَمَنْ يُؤَلِّمْهُم يَوْمِئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ **بِعَظْمِهِ** مِنَ اللَّهِ وَمَا وَاهُ جَهَنَّمَ وَيَسُ الْمَصِيرُ
۱۳. { النحل - ۱۰ } مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ **غَضَبٌ** مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ
۱۴. { طه - ۸۱ } كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْعَمُوا فِيهِ فَيَجِلَّ عَلَيْكُمْ **غَضَبِي** وَمَنْ يَجْلُلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ
۱۵. { طه - ۸۱ } كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْعَمُوا فِيهِ فَيَجِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَجْلُلْ عَلَيْهِ **غَضَبِي** فَقَدْ هَوَىٰ
۱۶. { طه - ۸۶ } فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ **غَضِبَانَ** أَسِيفًا قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي
۱۷. { طه - ۸۶ } فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضِبَانَ أَسِيفًا قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ **غَضَبٌ** مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي
۱۸. { الأنبياء - ۸۷ } وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ **مُغَاضِبًا** فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَعْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ
۱۹. { النور - ۹ } وَالْحَامِسَةَ أَنَّ **غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا** إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ
۲۰. { الشورى - ۱۶ } وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ **غَضَبٌ** وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
۲۱. { الشورى - ۳۷ } وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا **غَضِبُوا** هُمْ يَغْفُرُونَ

۲۲. { الفتح - ۶ } وَ يُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ ذَائِرَةُ السَّوْءِ وَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ  
وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا

۲۳. { المجادلة - ۱۴ } أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَ يَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

۲۴. { المتحنة - ۱۳ } يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ